

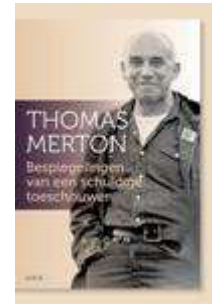
Recensie

Bespiegelingen van een schuldige toeschouwer

Thomas Merton

Damon, 2020, 368 blz., EUR 29,90

ISBN: 9789463402835

Aap in de ruimte, Albigenzen, Amerikaanse mythe, Thomas van Aquino, Ibn al'Arabi, Auschwitz, Bantoe filosofie, België, Henri Bergson, Black Muslims. Het zijn enkele kernwoorden uit de eerste bladzijde van het register bij Willy Eurlings' Nederlandse vertaling van *Conjectures of a Guilty Bystander*. Thomas Merton (1915-1968) ordent daarin notities die hij vanaf 1956 in een dagboek heeft bijgehouden.

Als Merton in november 1965 de laatste hand aan het boek legt, kan niemand vermoeden dat hij amper drie jaar later door een tragisch ongeval zal overlijden. De vitaliteit die uitgaat van zijn meditaties wordt in het licht van dat gegeven misschien nog intenser ervaren. De bekende Amerikaanse cisterciënzermonnik reflecteert in zijn dagboek over de meest uiteenlopende onderwerpen, wat ook blijkt uit het reeds vermelde register.

Hoewel het boek naar Mertons eigen zeggen op een organische manier is gegroeid, tekenen zich toch enkele duidelijke lijnen van zijn denken af. Hij slaagt er bijvoorbeeld keer op keer in om te laten zien hoe verfrissend de ideeën van grote filosofen en theologen uit de oudheid en de middeleeuwen eigenlijk zijn. Daarnaast onthullen zijn pertinente vragen bij enkele wijdverbreide, zogenaamd progressieve opvattingen van zijn eigen tijd het in werkelijkheid onvruchtbare karakter van die opvattingen. Of het nu gaat over filosofische, theologische, spirituele, sociale, culturele, politieke, economische of ecologische kwesties, telkens weer laat hij de uitdagende kracht en acute relevantie van de christelijke traditie oplichten. Zijn voortdurende dialoog met niet-katholieke christelijke denkers en vertegenwoordigers van andere religieuze tradities blijkt daarbij een natuurlijk uitvloeisel van zijn katholiciteit. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat hij zeer kritisch staat tegenover een kerk die zich dreigt op te sluiten in zichzelf.

Als verzameling van voornamelijk korte, prikkelende teksten kan "Bespiegelingen van een schuldige toeschouwer" een mooie bijdrage leveren aan persoonlijke bezinning bij de lezer. Een selectie van fragmenten kan bovendien als basis dienen voor meditatieve uitwisselingen in groep. Ook jonge mensen, bijvoorbeeld in de context van onderwijs en jeugdwerk, zullen door sommige teksten diepgaand aan het denken worden gezet. Eenvoud is bij Thomas Merton immers nooit een synoniem voor oppervlakkigheid. Dit boek is een contemplatief huis met veel kamers, en veel troostrijke schatten.

[Erik Buys]